

I Rena Leir dominerer trebruken

Østerdalsfuru midt i smørøyet



Arkitekt Ola Aasness
i LPO arkitektur &

design er meget godt fornøyd med Rena-prosjektet, men etterlyser bedre tilgang på tre til forskjellig bruk.

RENA: Det er de store flatene av ubehandlet furukledning som preger store deler av den nybygde og gedigne militærleiren i lia ovenfor Rena sentrum.

- Det er viktig å kunne lage noe annet enn den vanlige tapeten alle setter opp. Dette må da være en stimulans for skognæringen til å bli flinkere til å skaffe og levere spesielle produkter, sier sivilarkitekt Ola Aasness i LPO arkitektur & design AS i Oslo, som midt på 1990-tallet vant konkurransen om utbyggingen av Rena Leir.

Av Inge Jahren

Første fase av byggingen av Rena Leir ble ferdig for noen år siden, og nå foregår videreutbyggingen fram til 2005 som et ledd i omstillingen av Hæren. Forsvarets virksomhet skal samles på færre steder, og ett av dem er Østerdal garnison, hvor Rena og Terningmoen med til hørende øvelsesområder inngår sammen med Regionfelt Østlandet. Det er Forsvarsbygg Utbyggingsprosjektet som har ansvaret for byggevirksomheten tilnyttet Østerdal garnison.

- Problem i skogindustrien

Som arkitekt hadde ikke Aasness mye erfaring med bygging i tre fra før, men han har fått det nå. Det har gitt blod på tann å planlegge og gjennomføre et kjempeprosjekt hvor tre inngår som hovedmateriale sammen med stål og betong. Takket være gode krefter ble det mulig å skaffe til veie nok malmet østerdalsfuru til alle kvadratmeterne med utvending kledning. Det er mye liggende og stående panel, og løynefallende fasadepartier er kledd med trespon. Furu finnes også i eksponerte takkonstruksjoner og i vinduer. Det aller meste skal stå ubehandlet og få sin naturlige patina i vind, sol og vær, men enkelte flater ved markerte innganger og noen spesielle bygningselementer er beiset for å danne kontrasterende farge der hovedplanen tilsier det.

- Det er dessverre ingen selvfølge at slike treprodukter er å oppdrive i Norge, men dette viser jo at det er mulig å få til når det virkelig gjelder. Arkitekter generelt er interessert i å bruke tre der det synes å være det riktige valget. Det er ikke vår feil at produktene ikke finnes. Men vanetenkningen i skognæringen og treindustrien og den vante virkessorteringen er en hemsko for produktutviklingen. Vi har plenty godt virke

til mange slags anvendelse her i landet, det må kunne gå an å få det fram og tilby det i markedet! Jeg håper en trebruk som for eksempel denne her i leiren kan stå som en ansporing til å begynne å tenke i nye og utradisjonelle baner. En gang kunne vi faktisk dette med tre i Norge, men det har falt ut underveis. Det må tas opp igjen slik at vi slipper å sette opp den samme tapeten alle sammen.

Midt i furu-land

- Her er det utelukkende furu av god kvalitet som er valgt. Kunne annet virke vært aktuelt, osp for eksempel?

- Nei, dette er fururegionen, og det er furu som passer her, midt i skogen. Osp er et fint og nær sagt forfinet materiale til utebruk, med et nydelig utseende, men skal brukes der det hører hjemme. Når det gjelder enigheten og samarbeidet om arkitekturplanen med ledelsen i Forsvarsbygg, har det gått meget bra. Det er systematiske ordensfolk og dyktige fagfolk som det er en glede å ha med å gjøre.

Fornemme stedets ånd

Rena Leir er et kjempeanlegg med boliger, messer, verksteder, kontor- og undervisningsbygg, idrettshall og øvelsesområder m.v. som ligger i et åsparti der det inntil for ganske få år siden var skog. Anlegget og bygningene skulle innpasses i skogen og terrenget, og de krever innlevelse i stedets ånd.

- Ja, det er en stor plan som skal harmonere i alle deler. Da min kone, som også er arkitekt, skulle være med på planleggingen av byggene til Hærens jegerkommando her oppe, lå hun ute i sovepose for å fornemme stedet - terreng, vinkler, sol og skygge og alle elementer som hører til helheten.

- Det er også brukt noe massivtre i en

bygning her?

- Ja, en kontorbygning har fått et påbygg av massivtre. Når det gjelder massivtre, har jeg først og fremst tro på større bygg. Det er en byggemåte med framtid, men jeg tror det skal noe til å innføre den i private boliger i stor målestokk.

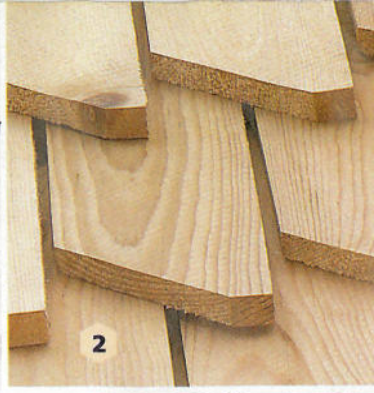
-Lave vedlikeholdsutgifter

Bortsett fra en liten andel elementbygg fra Sverige, er det furu fra Østerdalen som er brukt, skåret av et par sagbruk i regionen. Sponkledningene stammer også fra et firma i regionen.

Silvinova AS, som var en pådriver i å få til bruken av furu i leiren og utviklet kravspesifikasjoner til furuvirket, har sammen med LPO design og arkitektur, Byggforsk, Mycoteam og vollmesteren i Rena Leir også evaluert trekonstruksjonene fem år etter oppføring. Evalueringsrapporten forteller om stort sett positive erfaringer: få skader forårsaket av naturen, lave utgifter til vedlikehold sammenlignet med andre militærleire med malte fasader, fornøyde brukere, estetisk spennende uttrykk med mange forskjellige fargenyanser etter som tiden går. Materialvalget har heller ikke slått negativt ut på kostnadsbildet. Noen mangelfulle bygningsmessige utførelser ble avdekket under undersøkelsene, nærmere bestemt endel for sneue beslag med dårlig innfesting og mangelfull drenering av utlufting på kledning på prefabrikkerte veggelementer.

Arbeidsgruppen anbefaler et lignende materialvalg ved tilsvarende byggeprosjekter i innlandet. Men, presiseres det, trekvaliteten må være høy, og leveransene må alltid holde mål i henhold til kravspesifikasjonene. Byggeteknikk og materialteknisk kompetanse må selvfølgelig være høy.

Det påpekes at Rena ligger i en klimasone som er gunstig for bygningsdeler i ubehandlet trevirke, med relativt lite vind og nedbør. I mer værutsatte strøk må det legges enda mer vekt på den konstruktive trebeskyttelsen og bedre byggetekniske løsninger. ■



1 Foruten spon er kledningstypene stående låvepanel og liggende vestlandspanel. Noen få mindre flater er beiset.
2 og 4 Sponkledningene med sin iøynefallende profil er brukt på mange eksponerte flater.
3 Trappeoverbygg av spon mellom to mannskapsbrakker.
5 Del av lang boligbrakke som er nylig oppført.
6 Leiren ligger i furuskogen, og i tillegg til trær er der plantet inn busker av forskjellige slag.
7 Øvre del av vanntårnet på leirområdet er også kledd med furu.

